

תולדות עם ישראל

לעולים חדשים

בבתי ספר דתיים

חלק א

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.
פרק ראשון — בפרק זה שלושה נושאים:
I: תקופת בית שני
II: הקהילה היהודית בימי הביניים
III: החסידות
בנושא שלמדת עליך לענות על שתי שאלות — (16×2) — 32 נקודות
פרק שני — בפרק זה עליך לענות על שלוש שאלות — (16×3) — 48 נקודות
פרק שלישי — בפרק זה עליך לכתוב על ארבעה מושגים/שמות — (5×4) — 20 נקודות
סה"כ — 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: מילון עברי-לועזי / לועזי-עברי.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) כתוב על כריכת המחברת את הנושא שלמדת.
(2) בתשובתך הבא עובדות, אל תסתפק בהערכות כלליות.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמוחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

פרק ראשון (32 נקודות)

- בפרק זה שלושה נושאים:
נושא I: תקופת בית שני
נושא II: הקהילה היהודית בימי הביניים
נושא III: החסידות

ענה על שאלות רק בנושא שלמדת, לפי ההוראות.

נושא I: תקופת בית שני

אם למדת נושא זה, ענה על שתיים מן השאלות 1-4 (לכל שאלה – 16 נקודות).

1. **הצג** פעולה אחת של הורדוס כלפי היהודים, ופעולה אחת שלו כלפי הנכרים. בנוגע לאחת הפעולות, **הסבר** את מטרתו של הורדוס.
2. **ציין** סיבה אחת לכישלון של היהודים בהגנה על הגליל (67 לספירה), ו**הסבר** כיצד השפיע הכישלון בגליל על המצב החברתי-הפוליטי בירושלים.
3. **הצג** את מעמדה של יהודה בתקופת הנציבים הראשונים. **הסבר** כיצד המעמד או הסמכויות שניתנו לנציבים אפשרו להם לפגוע בתושבים היהודים.
4. **הצג שתי** פעולות שעשה רבן גמליאל כדי לאחד את העם לאחר החורבן.

נושא II: הקהילה היהודית בימי הביניים

אם למדת נושא זה, ענה על שתיים מן השאלות 5-8 (לכל שאלה – 16 נקודות).

5. **הצג** את הבסיס ההלכתי ואת הבסיס המוסרי לסמכות הקהילה בימי הביניים.
6. **ציין שתי** קבוצות בקהילה היהודית בימי הביניים שדרשו פטור ממס. **הצג** את הנימוק של אחת מן הקבוצות לדרישה זו.
7. **הצג שתי** סיבות לריבוי המוסדות בקהילה היהודית בימי הביניים.
8. המבנה החברתי של הקהילה היהודית באשכנז בימי הביניים הושפע מן הדרך שבה נוסדו הקהילות וגם ממבנה החברה הנוצרית. **הסבר** קביעה זו.

נושא III: החסידות

- אם למדת נושא זה, ענה על שתיים מן השאלות 9-12 (לכל שאלה – 16 נקודות).
9. **הצג** דוגמה אחת לחשיבות שהייתה לתלמוד תורה בקהילות היהודיות בפולין לפני המבול.
הצג דוגמה אחת לחשיבות של רעיון הערבות ההדדית בתקופה זו.
10. **הצג** שני גורמים למתח החברתי שהיה בקהילות היהודיות בפולין לאחר "המבול".
11. **הצג** את רעיון ה"דבקות", **והסבר** את השינוי שעל האדם לעשות באישיותו כדי להגיע לדבקות.
12. **הצג** שתי טענות של ה"מתנגדים" כלפי החסידים, ופעולה אחת שלהם כלפי החסידים.

פרק שני (48 נקודות)

- ענה על שלוש מן השאלות 13-18 (לכל שאלה – 16 נקודות).
13. תהליך האמנציפציה פתח בפני היהודים אפשרויות חדשות. **ציין** אפשרות אחת כזאת.
הסבר את התגובה של אחד מן הזרמים הדתיים על תהליך האמנציפציה.
14. **הצג** הבדל אחד בין האנטישמיות בימי הביניים לאנטישמיות בעת החדשה.
הצג ביטוי אנטישמי אחד במאה ה־19, ממזרח אירופה או ממערבה.
15. **הסבר** שתי טענות שהועלו נגד שיטת האפטרופסות של הברון רוטשילד.
16. **ציין** פעולה אחת של הרצל, והסבר כיצד עזרה הפעולה שציינת לקדם את הלאומיות היהודית.
17. **הסבר** את הרקע להקמת תנועת "המזרחי". **הצג** רעיון אחד של התנועה מתוך "הקול הקורא".
18. **הצג** את "מלחמת השפות" ("ריב הלשוניות").
הסבר מדוע היה עניין זה חשוב לאנשי העלייה השנייה.

(שים לב: הפרק השלישי בעמוד הבא.)

פרק שלישי (20 נקודות)

לפניך שבעה מושגים / שמות (19-25); בכל אחד מהם יש שני חלקים. בחר בארבעה מן המושגים / השמות, וענה על שני החלקים הקשורים לכל מושג / שם שבחרת (לכל מושג / שם – 5 נקודות).

19. חכם באשי

- מה היה התפקיד של ה"חכם באשי"?
- עד איזו תקופה התקיימה משרה זו?

20. החלוקה

- מדוע חשבו אנשי היישוב הישן שהיהודים בגולה צריכים לתמוך כלכלית ביושבי ארץ-ישראל?
- כיצד חילקו האשכנזים את כספי החלוקה, וכיצד חילקו הספרדים את הכספים?

21. היציאה מן החומות

- מהי "היציאה מן החומות"?
- מי היו היוזמים של תהליך זה?

22. 14 הנקודות של וילסון

- מה הייתה המטרה של תכנית 14 הנקודות של וילסון?
- ציין שתי נקודות בתכנית המבטאות מטרה זו.

23. ניל"י

- באיזו תקופה פעל ארגון ניל"י, ומה הייתה מטרתו?
- מה עלה בגורלם של חברי הארגון?

24. חוזה ורסאי

- מתי נחתם חוזה ורסאי?
- הצג שני סעיפים מחוזה ורסאי.

25. הצהרת בלפור

- למי נשלחה הצהרת בלפור, ומה הייתה חשיבותה ליהודים?
- מה נאמר בהצהרה על המעמד של התושבים הלא יהודים שחיים בארץ-ישראל, ומה נאמר על המעמד של היהודים שחיים מחוץ לארץ-ישראל?

בהצלחה!